నోర్ముయ్

ఈ మాట పదేపదే చెవుల్లో వినపడుతుంటే భరించలేక చెవులు కూడా మూసుకుంది జానకి. ఈ మాటతో పరిచయం ఒక్కనాటిది కాదు. ఒక సంవత్సరానిది కాదు. ఊహ తెలిసిన క్షణం నుంచీ ఎప్పుడూ ఎవరో ఒకరు జానకిని ఈ మాట అంటూనే ఉన్నారు.

చిన్నతనంలో ఎక్కడ ఏం చూసినా, ఏం జరిగినా పట్టలేని సంతోషమో, కోపమో బాధో కలిగేవి. వాటిని అమ్మకో, నాన్నకో చెప్పాలని పరిగెత్తేది. తన ఆవేశాన్నంతా ప్రదర్శిస్తూ చెప్పబోతే వాళ్లు వెంటనే-

"నోరు మూసుకుని అవతలకు నడువు. ఎక్కడ లేని సంగతులూ నీకే కావాలి" అని కసిరే వాళ్లు.

అమ్మా నాన్నలే కాదు. అమ్మమ్మ, తాతయ్య, నాయనమ్మ, అత్త, పిన్ని, మావయ్య, బాబాయి అందరూ అంతే.

ఎందుకట్లా వాగుతావు అనేవారు.

ఆడపిల్లకంత నోరు పనికిరాదు అనేది అత్త. ఎంత నోరు తనది?

వెళ్లి అద్దంలో చూసుకుంటే ఎర్రని పెదవులతో బుల్లి నోరు కనిపించింది. ఇంత చిన్ని మూతిని పట్టుకుని ఎందుకలా అంటుంది?

ఇంత చక్కని మూతిమీద వాత పెడతానని అమ్మ ఎందుకంటుంది?

ఆడపిల్లలకు నోరు ఎందుకుండకూడదు?

అన్నలూ తమ్ముళ్లూ ఊరిమీద పడి తిరుగుతుండే వారు. అన్నాల వేళకొచ్చి అన్నం తినడం, నిద్రపోవడం. వాళ్లు బయట తిరిగి ఆడేటప్పుడు హాయిగా అరుచుకుంటారు. మాట్లాడుకుంటారు.

అన్నలు కాలవలో ఈతకి దూకుతూ ఎల్లా అరుస్తారనీ...!

జానకి ఒకరోజు పెరట్లో తొట్టినిండా నీళ్లు వున్నప్పుడు, తొట్టి అంచుమీద నిలబడి పెద్దగా అరుస్తూ తొట్లోకి దూకింది.

తొట్లో నీళ్లన్నీ ఆనందంతో చిందులేసేసరికి జానకి సంతోషం పట్టలేక మరి రెండు కేకలేసింది. గట్టిగా గొంతు నరాలు పొంగేలా అరిచింది.

నాయనమ్మా, నాన్నా ప్రత్యక్షమయ్యారు.

నాన్న ముఖం అసహ్యంగా చేసుకుని జానకిని తొట్లోంచి ఎత్తి బైట పడేశాడు. బట్టలు లేని జానకిని చూసి చీదరించుకుంటూ 'సిగ్గులేదు' అని తిడుతూ వెళ్లిపోయాడు. అన్ననూ, తమ్ముళ్లనూ కాలవకి స్నానానికి తీసికెళ్లి వాళ్లు బట్టలు విప్పుకుని ఈతలేస్తుంటే నవ్వి నవ్వి అలసిపోయే నాన్న!

తనను కాలవకెలాగూ తీసికెళ్లడు. ఇంట్లో తొట్లో దిగకూడదూ? అప్పుడు బట్టలెందుకు? ఈ మాటే నాయనమ్మనడిగితే వీపుమీద రెండు అంటించి "నోరు మూసుకోవే సిగ్గుమాలిన దానా" అన్నది.

మాటలు నోట్లోనుంచి వస్తున్నాయేగానీ అసలు పుట్టడం తలకాయలో నుంచి పుడుతున్నాయని వయసు వస్తున్నకొద్దీ జానకి గ్రహించింది. అందుకే-

"నీ నోరు కుట్టెయ్యాలి" అని అత్త అంటే జానకి పకపకా నవ్వింది.

"నీకు తెలియదా? మాటలు పుట్టేది ఇక్కడ- నోట్లో నుంచి వస్తున్నాయంతే" అని తలకాయమీద కొట్టుకుంది.

"నీ తెలివి మండినట్టే ఉంది" అని వీపుమీద దబదబా బాదింది అత్త.

తలకాయలో మాటలు పుడుతున్నప్పుడు వాటిని వెంటనే బైటికి రానీయకూడదనీ, కొన్నింటిని అసలు రానీయకూడదనీ, జానకికి ఆలస్యంగానైనా అర్థమయింది.

మాటల సంగతి సరే- తన మాటలు పెద్దవాళ్లకు అర్థంకావు. కోపం వస్తుంది. వాళ్ల మాటలకు తనకు ఏడుపొచ్చినట్టే, తన మాటలకి వాళ్లకూ కోపం వస్తుందేమో!

కానీ, నవ్వు- నవ్వేం చేసింది?

నవ్వితే ఎవరికైనా బాధ ఎందుకు? కోపం ఎందుకు? అందునా జానకికి నవ్వు పెదవుల మీదనే ఉంటుందా అన్నంత తొందరగా వచ్చేస్తుంది. ఇంటాబయటా ఎన్నో చిత్రాలు. ఎన్నో తమాషాలు. అన్నిటికీ నవ్వు వస్తుంది. ఎట్లా ఆపాలి? నవ్వు వచ్చేవన్నీ ఎదురుగా కన్పిస్తున్నా నవ్వకూడదు. నవ్వితే కొడతారు గదా? కొడితే నొప్పేస్తుంది గదా? నొప్పికి ఏడుపొస్తుందా- ఏడవగూడదు.

నొప్పి పుట్టేలా కొట్టి ఏడవ వద్దంటున్న పెద్దాళ్లను చూసి ఆశ్చర్యపోయేది జానకి. "కొట్టకపోతే ఏడవడుగా" అనడిగింది ఒకసారి తండ్రి తమ్ముడ్ని కొట్టి ఏడవవద్దని గదుముతుంటే.

"నువ్వు నోరు మూయకపోతే నీకూ పడతాయి. వెధవ ప్రశ్నలని వెధవ ప్రశ్నలు. ఏం లేకపోయినా నోరొకటి ఇచ్చాడు దేవుడు" నాన్న కోపం ఇటు తిరిగింది.

దేవుడు నోరిచ్చాడు. నోటితో మాట్లాడతారు, నవ్వుతారు, ఏడుస్తారు.

మరి ఇదేమీ చెయ్యొద్దంటారెందుకు? ఇవన్నీ చెయ్యకూడనివైతే దేవుడు నోరివ్వడం ఎందుకు? జానకి చిన్న బుర్ర అంతకుమించిన ఆలోచన భరించలేక పోయేది. ఎదురుగా కనబడుతున్న ఏ చెట్టునో పట్టుకుని ఈ విషయం వదిలేసేది.

జానకికి క్రమంగా ఎన్నో చిత్రమైన విషయాలు తెలిశాయి.

ముందు చిన్న పిల్లలను పెద్దవాళ్లు నోరు ముయ్యమంటారని అర్థమైంది.

తర్వాత చిన్న పిల్లల్లో కూడా ఆడపిల్లలు ఎక్కువసార్లు నోరు మూసుకోవాలని అర్థమైంది. ఐతే ఊహ పెరిగేకొద్దీ ఆడవాళ్లను కూడా మగవాళ్లు నోరు ముయ్యమంటారని తెలిసింది. నాన్నా, అమ్మా- ఒకరేమిటి? ఇంట్లో ఆడా మగా పిల్లలతోసహా అందరూ అందరికంటే పెద్దాడైన ఎంకటిగాడిని నోరుమూసుకోరా అంటారు. జానకికి కూడా ఎంకటిని నోరు మూసుకో అని అందామని చాలాసార్లు అనిపించింది.

కానీ ఎంకటి జానకితో చాలా మంచి కబుర్లు చెప్పేవాడు.

దూడలు అరిస్తే వాటి భాషలో అవి ఏమంటున్నాయో చెప్పేవాడు. పిట్టలు జామచెట్టు మీద మీటింగ్ పెట్టుకుని ఏం మాట్లాడుకుంటున్నాయో చెప్పేవాడు. మబ్బులు తొందర తొందరగా ఇళ్లకెందుకు పరిగెత్తుతున్నాయో చెప్పేవాడు. మబ్బులు పొట్టల్లో నీళ్లు పెట్టుకుని గబగబా ఇంటికి పరుగెత్తి కుండల్లో నింపుకోవడం, ఇల్లు చేరలేకపోతే ఆ నీళ్లన్నీ కారిపోయి వర్షంగా కురవడం ఎంకటి చెబుతుంటే నోరు తెరుచుకుని వినేది జానకి. 'నోరుముయ్ ఏంటా వాగుడు?' అనాలని మర్చిపోయేది.

మళ్లీ ఎంకటిగాడు చెప్పే ఆ మాటలే అమ్మకో, నాన్నకో చెప్పబోతే వాళ్లు జానకిని 'నోరు మూసుకో'మనే వాళ్లు. బీదవాళ్లనీ, తక్కువ కులం వాళ్లనీ, ఆడాళ్లనీ నోరు ముయ్యమని అంటారని జానకి గ్రహించింది.

అప్పట్నించి జానకి అతి తక్కువ మాట్లాడటం ప్రయత్న పూర్వకంగా అలవరచుకుంది. బళ్లో, ఇంట్లో నోరు విప్పకుండా పనులు చేయడం నేర్చుకుంది.

జానకిని అందరూ మెచ్చుకున్నారు.

తలకాయలో పుట్టే మాటలను ఆపెయ్యడం కోసం కృషి చేసిన జానకి తన తలకాయలో మాటలు పుట్టడం క్రమంగా తగ్గిపోతోందని గ్రహించలేక పోయింది. మాట్లాడకుండా ఉంటే తనలో కలిగే అశాంతి క్రమంగా తగ్గిపోతోందని సంతోషించిందేగానీ, తనకున్న ఊహాశక్తి పోతోందని తెలుసుకోలేకపోయింది.

చిన్నతనంలో వాడిన కొమ్మలనూ, రాలిన పువ్వులనూ చూసి వాటికోసం బాధపడి వాటి దుస్థితిని నలుగురికీ చెప్పాలని ప్రయత్నించే జానకి ఈవాళ తన ఎదురుగా మనుషులు బాధపడుతున్నా ఏమీ మాట్లాడలేని దుస్థితికి వచ్చింది. నిశ్శబ్దంగా ఏడవటం తప్ప ఏమీ చెయ్యలేకపోతోంది.

పిట్టల అరుపులకూ, లేగదూడల గంతులకూ చిందులు వేసే జానకి ఇప్పుడు తన ఎదురుగా ఎంత సంబరం జరుగుతున్నా చిరునవ్వుతో నిశ్శబ్దంగా నిలబడడం నేర్చుకుంది.

జానకికి పెళ్లయింది. వరుడు అందగాడు. మంచి ఉద్యోగస్తుడు. జానకి తనలో తాను మురిసిపోయింది.

అయితే ఆ మురిపెం పోయి దాని స్థానంలో భయం ప్రవేశించడానికి ఎంతో కాలం పట్టలేదు.

"ఏంటా చూపులు- ముంగిలా మాట్లాడవేం?" జానకి భర్తకు జానకి మౌనంతో చిరాకు వచ్చేది. ఏం చెప్పినా విని ఊరుకునే జానకి, బదులివ్వకుండా చెప్పిన పని చేసే జానకి అతనికి చాలా అసహనం కలిగించింది.

తన భర్తకు మాటలూ, కబుర్లూ కావాలని అర్థమయ్యేసరికే జానకి చెంపలు వాచిపోయాయి. జానకి మళ్లీ మాటలు నేర్చుకోవడం మొదలుపెట్టింది. నోరు విప్పడం మొదలుపెట్టింది. తనకు కలిగిన ప్రతి అనుభూతినీ మాటల్లో చెప్పడం ఒకప్పుడెంతో తేలికగా వుండేది.

ఇప్పుడలా కాదు.

ఇప్పుడు మాటల కోసం యుద్ధం చేయవలసి వస్తోంది.

మెదడులో యుద్ధం, గొంతులో యుద్ధం, నాలుకమీదా, పెదవులపైనా యుద్ధం. ఈ యుద్ధంలో అపజయం కలిగినా, అలసట కలిగినా జానకి ప్రయత్నం మానలేదు.

నెమ్మది నెమ్మదిగా నడకరాని బుడతడు పడుతూ లేస్తూ నడక నేర్చినట్లు మాటలు నేర్చింది. జానకిలో మార్పుకి భర్త కూడా సంతోషించాడు.

జానకి అతనికేం కావాలో, అతని ఇష్టాయిష్టాలేమిటో అడిగి కనుక్కుంటున్నప్పుడూ, అతని ఇష్టాలు తీరుస్తానని చెబుతున్నప్పుడూ అతను చాలా సంతోషించాడు.

అతని పనులనూ, ప్రవర్తననూ, అందాన్నీ జానకి ముచ్చటైన మాటల్లో మెచ్చుకుంటుంటే అతను నిజంగానే సంతోషించాడు. ఐతే జానకి మాటలు అంతటితో ఆగలేదు. జానకి చిలక కాదు- మనిషి. జానకి మరికొన్ని విషయాలు అడగడం, మాట్లాడడం మొదలుపెట్టేసరికి భర్తకు మళ్లీ చిరాకు మొదలయింది.

కనుబొమ ముడితో ప్రారంభమైన ఆ చిరాకు క్రమంగా జానకి మాటలతోపాటు పెరిగింది. ఒకానొక రోజు బద్దలయింది.

"నోర్ముయ్ - ఆడదానికంత నోరు పనికిరాదు".

"ఆడదానివి నోరుమూసుకుని పడుండు".

భర్త ఈ మాటలన్న రోజు జానకి పిచ్చిగా నవ్వింది. కళ్లలో నుండి నీరుకారేలా నవ్వింది. నవ్వినవ్వి నిలబడలేక మంచం మీద పొర్లింది. "ఏంటా విపరీతపు నవ్వు? ఆడదానివేనా?"

జానక్కి నవ్వాగడం లేదు.

ఆ నవ్వు ఏడుపుగా మారేవరకూ ఆగదు కూడా!

"నోర్ముయ్- నోర్ముయ్"

జానకి చెవుల్లో ఆ మాట మారుమోగుతోంది. చెవులు మూసుకున్నా సరే-

ఆ మాట చెవులద్వారా వచ్చినప్పటికీ తలకాయలో పుట్టింది. రక్తంలో ఇంకింది.

❖

ఆంధ్రజ్యోతి వారపత్రిక, 8-6-90